

„Historie je svědectvím času, světlo pravdy, život paměti, učitelka života, zvěstovatelka dávných dob.“ Marcus Tullius Cicero.

Od té doby, co v roce 2013 vyšla moje první a nejoblíbenější kniha *Člověk Gabriel*, mě už ani neudivuje, jaké zvláštní věci se právě kolem ní dějí. Není to poprvé, kdy veřejně prohlašuji, že tuhle knihu si napsal Gabriel sám. A myslím to samozřejmě tak, že mi při psaní do hlavy přitékala slova nějak sama od sebe a příběh se točil úplně jiným směrem, než jsem měla původně v úmyslu. Když se mne čtenáři ptají, jak jsem se vlastně dostala ke psaní, tak odpovídám, a to zcela podle pravdy, že se mi nejdříve zdál sen, který se nakonec stal samostatnou kapitolou nazvanou *Dívky s očima jako hvězdy*. A také jsem v té době podstupovala terapii, ve které jsem si řešila své celoživotní problémy s vlastní identitou, ovlivněnou i tou kapkou romské krve kolující mými žilami. Která mne dovedla až k založení nadačního fondu Verda už 23 let podporujícího romské studenty. Díky práci ve Verdě jsem se setkala s řadou zajímavých a inspirativních lidí a zcela určitě měla podíl i na tom, že jsem jednoho dne začala psát román inspirovaný naší, do té doby utajovanou, rodinnou historií. A jedním dávným zapomenutým předkem, který si vzal dívku ze zcela odlišné komunity a obchodoval s koňmi. Z vydavatelky a redaktorky knih jiných autorů jsem se sama stala spisovatelkou.

Asi se to stává, že literární postava, kterou autor stvoří, si najednou začne žít vlastním životem bez ohledu na autorovy původní plány a přání. A ovlivňuje mu nějakým způsobem život i poté, co ji vypustí do světa v podobě potištěných stránek a ztratí nad ní autorskou moc. Pro mne Gabriel je a bude skutečný. A neuvěřitelný tím, jak stále oslovuje další a další čtenáře. Pomáhá jim odplouvat do jiných světů, aspoň na chvíli zapomínat na trable a problémy světa skutečného. Bývá jim pak milo na duši, jak napsala jedna má čtenářka. Což jsem si opět a silně uvědomila ve chvíli, kdy Gabriel po letech čekání konečně promluvil hlasem Josefa Kubánika ze Slováckého divadla. Z vydavatelství mi začali posílat jednotlivé kapitoly audioknihy k redakci, já po chvíli přestala dávat pozor na případné odchylky od textu nebo chyby a odplouvala s ním do poklidnějších časů. Po mnoha letech od doby, kdy se Gabriel začal zhmotňovat, jsem naprosto nechápala, jak jsem ho dokázala stvořit. Ta Gabrielova energie mi stále občas zasahuje do života. A nejzásadněji mi do něj zasáhla jednoho dne roku 2016, kdy mi do mailové schránky přistál tento dopis: *„Dobrý den, paní doktorko, jsem starostou malé obce Břestek v podhůří Chřibů. Máme knihovníka, který má 80 let a který je stále velmi aktivní. Pan knihovník přečetl Vaše romány Člověk Gabriel a Dcery a všiml si, že určitá část knihy hovoří o bydlení v Tupesích a dokonce se z určitých indicií dá předpokládat, že ve Vaší knize se hovoří o cigánech žijících v naší obci v místní části Chabaně – to je to místo „daleko za obcí Tupesy u lesa“. Protože pana knihovníka tato informace velmi zaujala, chtěl by se s Vámi setkat a navštívit Vás. Protože historie naší obce velmi zajímá i našeho bývalého kronikáře, který disponuje celou řadou znalostí a který napsal celou řadu útlých dílek o historii i současnosti naší obce, chtěl by se tohoto setkání zúčastnit i on. A pokud mi to čas dovolí, pak bych se případně účastnil i já. Jestliže se potvrdí indicie o propojení naší obce s obsahem Vašeho díla, velmi rádi uskutečníme i další besedu nad Vašimi knihami.“*

*Děkuji za pochopení. S přátelským pozdravem a přáním všeho dobrého
RNDr. Jindřich Krušina, starosta obce Břestek*

S panem starostou, s knihovníkem – panem Dvouletým (který už bohužel není mezi námi) a panem Malíkem jsme se skutečně potkali a vydali se na vyvýšené místo s nádherným výhledem na celý kraj, zvané Chabaně. A kde se až do roku 1943 skutečně nacházela romská osada. Její obyvatelé definitivně zmizeli jednoho tragického dne druhé světové války, kdy přijeli četníci a všechny je odvezli do Osvětimi. Po válce se nikdo z nich nevrátil. Dva obyvatelé osady, kteří přežili jen díky tomu, že nebyli v té době doma, přišli o celou svou rodinu. Což, jak vědí čtenáři mé knihy, pro Roma znamená něco horšího než smrt. Snažila jsem se všem zúčastněným vysvětlit, že osadu v knize jsem si vymyslela a rozhodně jsem tehdy nic nevěděla o tragické události na Chabaních. I když mne samozřejmě inspirovaly dostupné informace o romském holocaustu a osudu mnoha Romů, kteří se usazovali na Moravě. Když mi na následném autorském čtení vyprávěla jedna z místních pamětnic, jak jako malá holčička spolu se svou maminkou vyběhla před dům a viděla, jak kolem nich projíždějí nákladní vozy plné lidí křičících hrůzou, protože věděli, že jedou na smrt, a že má ten děsivý obraz dodnes před očima, tekly mi slzy a běhal mráz po zádech. Vlastně mi běhal po zádech i po cestě domů a nějak mě napadlo, že to je možná ten důvod, proč celá kniha vznikla a její hlavní hrdina se mi stále nějak připomíná.

“To jsi celý ty”, řekla jsem tehdy Gabrielovi a slíbila mu, že udělám vše pro to, aby tito zmizelí byli náležitě uctěni. Protože tehdy jejich památku v Břestku vůbec nic nepřipomínalo. Takže jsem se po dohodě s panem starostou Krušinou dostavila i na zasedání místního zastupitelstva, kde jsem přednesla moje i Gabrielovo přání. Bylo to tehdy dost bouřlivé, zastupitelstvo se na chvíli rozhádalo, ale nakonec se na dalším svém zasedání usneslo, že se musí tento historický dluh napravit. A že mi dají vědět. Mezitím jsem psala další knihy, zažila pár nových životních vln, ale stále jsem měla pocit nesplaceného dluhu. Který se mi připomněl, když jsem byla požádána o napsání předmluvy pro nové vydání své prvotiny. Najednou byl pocit nesplaceného dluhu tak silný, že mi nezbývalo, než napsat současnému starostovi obce Břestek panu Crlovi. A ten mi udělal obrovskou radost, protože mi sdělil, že právě v letošním roce bude na místě bývalé osady slavnostně odhalena informační tabule a památníček celé události. Stejnou radost mi udělal i pan Malík, který dokonce zjistil jména zmizelých a všechny historické souvislosti. Těším se na jeho právě připravovanou knihu, která se tragickému osudu Chabaně věnuje.

Je to už přes 80 let, ale jak vidíte, tak se nám historie, pokud se k ní nepostavíme čelem, stejně stále připomíná. Různými cestami, které na sebe mohou brát i podobu snů a vydaných románů. Nebo tím, že vyděšeně sledujeme zprávy o tom, že podobné hrůzy se dějí i v současnosti a opět je někdo vražděn jen proto, že mluví odlišnou řečí nebo mu v žilách koluje krev jiné rasy.

Vlastně si dnes říkám, že je klidně možné, že ta samá kapka romské krve v mých žilách, která mne dovedla až k psaní knih, kolovala i v žilách oněch zmizelých, které bylo potřeba připomenout. To je celý Gabriel, prostě nechtěl, aby byli zapomenuti ti, kteří se rozplynuli v kouři z komínů továren na smrt postavených lidmi přesvědčenými, že jsou lepší a důležitější než jiní. A že jen oni si zasluhují žít. Dávejme si na

všechny jim podobné opravdu velký pozor a neskákejme jim na lep. Protože o historii je známo, že pokud se z ní nepoučíme, může se bohužel opakovat.

“Dívám se na svět, jaký je beze mne. Jak se stále více podobá podebírajícímu vředu, jak se plní záští, závistí a zlobou, a vidím, jak se Bůh odvrátí od lidí, otočí se k nim zády a nechá zlo, aby vyvřelo. Nechá vřed, který praskne, zalít celý svět hnisem bolesti, nářku a prolité krve. Nechá zlo, aby naplnilo svůj úkol. Nechá zabít obětního beránka, aby naplnil duše lidí úlekem a studem nad tím, co dopustili. Neslyší jejich výčitky a neslyší jejich prosby o pomoc. Svět se zalévá krví a hluchne zvukem píšťal, za kterými vyběhnou krysy z děr. A zástupy lidí, kteří se nechali připravit o rozum, pochodují za jejich ohlušujícího řevu. Pochodují za lidmi se studenýma očima, zahalenými do šedivých plášťů démonů.

A lidé z mé rodiny, kteří se usadili pod zubem buchlovského hradu, kde zastavily jejich vozy a oni se snažili chovat tak, aby je lidé z vesnic nechali mezi sebou žít, se shromažďují na kraji propasti, která se otevřela pod jejich nohama, a křičí hrůzou. Vidím, jak jsou lidé z mé rodiny odváděni do ohrad obehnaných ostnatým drátem a nikdo se nepostaví na jejich obranu. A pak je udusí, jejich těla hodí do rozžhavených pecí a oni odejdou jejich komíny přímo do světla, kde už na ně čekáme a odvádíme je do míst, kde není bolesti ani strachu a kde je jen láska.”

Závěr z knihy Člověk Gabriel.

Tímto děkuji vedení obce Břestek a všem jejím občanům za připomenutí obětí romského holocaustu.

Psáno v Bojkovicích roku 2024

Kateřina Dubská